

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 4.5.2007
COM(2007) 234 konč.

POROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

V skladu s členom 16 Uredbe (ES) št. 648/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. marca 2004 o detergentih, glede uporabe fosfatov.

POROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

V skladu s členom 16 Uredbe (ES) št. 648/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. marca 2004 o detergentih, glede uporabe fosfatov.

(Besedilo velja za EGP)

1. UVOD

Člen 16 Uredbe (ES) št. 648/2004 o detergentih¹ določa, da „do 8. aprila 2007 Komisija oceni, predloži poročilo o tem in, če je utemeljeno, predloži zakonodajni predlog o uporabi fosfatov z namenom njihove postopne opustitve ali omejitve na specifične uporabe.“

1.1. Fosfati v detergentih

V detergentih za gospodinjstva in industrijskih detergentih so fosfati ena najbolj pogosto uporabljenih in zastopanih sestavin. Njihova funkcija je znižati trdoto vode, da bi se omogočilo učinkovito čiščenje z detergenti. Najbolj pogosto uporabljena vrsta fosfatov je STPP (natrijev tripolifosfat, Na₅P₃O₁₀, CAS št. 7758-29-4, št. EINECS 231-838-7). Na splošno je STPP učinkovita sestavina v detergentih z naslednjimi funkcijami:

- učinkovito izoliranje trdnih soli (in njihova ohranitev v raztopini);
- odstranitev in preprečevanje oblog na vlaknih;
- pospeševanje postopka pranja;
- nosilec drugih sestavin detergenta.

Letna poraba detergentov, ki vsebujejo fosfat, je v EU približno 1,8 milijona ton, kar ustreza vsebnosti fosforja približno 110 000 ton. 90–95 % le-teh je porabljenih v detergentih za pranje perila in posode v gospodinjstvu. Za primerjavo, uporaba fosfatov v gnojilih je enakovredna približno 1,25 milijona tonam fosforja na leto.

Očitno ni škodljivih učinkov na zdravje, povezanih z uporabo STPP-ja v detergentih. Nedavni znanstveni izsledki² navajajo zelo nizko akutno toksičnost STPP-ja pri zaužitju ali dermalnem nanosu, medtem ko ni bilo opaziti mutagenih ali genotoksičnih učinkov.

Fosfati so osnovna hranila, kot kaže njihova uporaba v gnojilih. Osnovni pomislek glede uporabe fosfatov v detergentih je, da lahko povzroči presežek hranil v vodnem okolju, kar pa lahko pripelje do težav z eutrofikacijo.

Eutrofikacija je opredeljena kot: „obogatitev vode s hranili, posebno spojinami dušika in/ali fosforja, kar povzroči pospešeno rast alg in višjih rastlinskih vrst, posledica česar je neželena motnja ravnotežja organizmov, prisotnih v vodi, ter kakovosti zadevne vode“³.

---

¹ Uredba (ES) št. 648/2004 Evropskega parlamenta in Sveta o detergentih, UL L 104, 8.4.2004, str. 1.

² Natrijev tripolifosfat (STPP) CAS št.: 7758-29-4 Ocena tveganja za ljudi in okolje glede sestavin v čistilih evropskih gospodinjstev, HERA (2003).

Eutrofikacija je zapleten pojav, v katerem imajo fosfati pogosto, a ne vedno, glavno vlogo. Naraščajoča zaskrbljenost glede prispevanja STTP-ja k eutrofikaciji je v mnogih državah privedla do premika v smeri brezfosfatnih detergentov za pranje perila. Preglednica 1 (Priloga) kaže sedanji tržni delež brezfosfatnih detergentov v EU-25. Detergenti pridejo v vodni ekosistem z izpustom pri čiščenju odpadne vode. Delež STTP-ja iz detergentov, ki pride v vodno okolje, je v državah članicah EU zelo različen glede na stopnjo terciarnega čiščenja odpadne vode. Terciarno čiščenje je drago in ni zahtevano za vse izpuste odplak (zlasti manjša naselja nimajo primernih čistilnih naprav). Fosfat iz gnojil, ki se uporabljajo na kmetijskih zemljiščih, v glavnem absorbirajo posevki, vendar se ga nekaj odvede v površinske vode. Tretji glavni vir fosforja so odpadki človeške presnove.

Glavno nadomestilo STTP-ja v detergentih za pranje perila, s tržnim deležem več kot 60 %, so zeoliti (v glavnem zeolit A), ki pa se uporabljajo skupaj s povečanimi količinami drugih sestavin, kot so kobilderji in belila.

Detergenti za pranje posode v glavnem še vedno vsebujejo fosfate. Z uvedbo brezfosfatnih detergentov za pranje posode je prispevek detergentov za pranje posode k celotnemu izpustu detergentov, ki vsebujejo fosfate, zrasel na približno 25 %.

1.2. Zakonodaja EU o eutrofikaciji

Več direktiv EU ima za posledico omejevanje koncentracije hranil v površinskih vodah in s tem pomaga preprečevati eutrofikacijo.

Direktiva 91/271/EGS³ o čiščenju komunalne odpadne vode (UWWTD), v skladu s katero je terciarno čiščenje odpadnih voda (ki odstrani fosfate) zahtevano za vse čistilne naprave v strnjjenih naseljih z več kot 10 000 PE in izpustom na območjih, občutljivih za eutrofikacijo.

Direktiva 91/676/EGS⁴ o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (Direktiva o nitratih), v skladu s katero morajo države članice opredeliti ranljiva območja in vzpostaviti in izvajati akcijske programe za zmanjšanje onesnaževanja voda z dušikovimi spojinami.

Direktiva 96/61/ES⁵ o celovitem preprečevanju in nadzorovanju onesnaževanja, po kateri morajo države članice izdajati dovoljenja za nekatere industrijske obrate v skladu z najboljšo razpoložljivo tehnologijo. Priloga III Direktive, tj. okvirni seznam glavnih snovi, ki jih je treba upoštevati pri določanju mejnih vrednosti emisij, vključuje snovi, ki prispevajo k eutrofikaciji, zlasti nitrati in fosfate.

Direktiva 2000/60/ES⁶, okvirna direktiva o vodah, je privedla k večji osredotočenosti na eutrofikacijo in k bolj celostnemu pristopu do gospodarjenja z vodami⁷. Države članice morajo določiti programe ukrepov za zagotovitev „dobrega stanja“ vodnih teles po celi EU do leta 2015. Kadar spremljanje in ocena iz okvirne direktive o vodah pokažeta, da izpusti

---

³ Direktiva 91/271/EGS, UL L 135, 30.5.1991, str. 40.

⁴ Direktiva 91/676/EGS, UL L 375, 31.12. 1991, str. 1.

⁵ Direktiva 96/61/ES, UL L 257, 10.10.1996, str. 26.

⁶ Direktiva 2000/60/ES, UL L 327, 22.12.2000, str. 1.

⁷ Direktive 91/271/EGS, 91/767/EGS in 96/61/ES so „osnovni ukrepi“ iz okvirne direktive o vodah in morajo biti usklajeni in po potrebi dopolnjeni, da bi bili doseženi obvezni cilji.

fosforja znatno prispevajo k eutrofikaciji, morajo države članice izvesti ukrepe za rešitev tega problema.

1.3. Zakonodaja v Evropi o fosfatih v detergentih

Uredba o detergentih do uskladitve na evropski ravni državam članicam omogoča ohranitev obstoječih nacionalnih ukrepov ali uvedbo novih za omejitev vsebnosti fosfatov v detergentih. Vendar morajo države članice, tako kot za kateri koli drug nacionalni ukrep zunaj usklajenega območja, uradno obveščati o osnutkih ukrepov v skladu z določbami Direktive 98/34/ES⁸ in dokazati, da so ti upravičeni in sorazmerni. Okvirna direktiva o vodah lahko zagotovi mehanizem, s katerim lahko države članice, s pomočjo analize tveganja (člen 5) in vzpostavitev stroškovno ugodnega programa ukrepov (člen 11), dokažejo, da so omejitve upravičene in sorazmerne.

Italija, Belgija, Češka, Nemčija in Nizozemska so že sprejele zakonodajo za zmanjšanje ali prepoved fosfatov v detergentih z namenom zmanjšanja eutrofikacije. Švedska in Francija sta nedavno objavili svojo namero o enakem ravnanju. Avstrija, Irska, Danska in Finska se zanašajo na prostovoljne obveze formulatorjev detergentov, da bodo postopoma opustili detergente, ki vsebujejo fosfate. Sedem držav članic ima le brezfosfatne detergente za pranje perila - glej preglednico 1 v Prilogi. Komisija ne namerava s tem poročilom povzročiti pomislekov o obstoječih ukrepih.

2. UKREP KOMISIJE ZA OCENO UPORABE FOSFATOV V DETERGENTIH

2.1. Ukrepi, sprejeti pred sprejetjem Uredbe (ES) št. 684/2004

Eno od prvih dejanj Komisije v zvezi s fosfati v detergentih, je bil zahtevek, da podjetje za svetovanje WRc preuči stroške in koristi nadomestitve fosforja⁹ v detergentih za gospodinjstva z drugimi bilerji in priporoči najprimernejše metode za zmanjšanje koncentracij fosforja v površinskih vodah. Študija, objavljena junija 2002¹⁰, navaja:

- več držav je bilo uspešnih pri zmanjšanju eutrofikacije z izvajanjem ukrepov za zmanjšanje vsebnosti fosforja za 70–90 %;
- prepoved uporabe detergentov, ki vsebujejo fosfate, lahko doseže zmanjšanje vsebnosti fosforja do višine 40 %, kar pa ne zadošča, če to ni povezano z bistvenimi izboljšavami na ravni eutrofikacije;
- ugotovljeno je, da je zeolit A primerno nadomestilo za STPP. Glede skupnih proizvodnih stroškov, kar zadeva porabljeno energijo in blato, ki ga proizvedejo čistilne naprave, so bile opažene manjše razlike s STPP-jem, poleg tega, da je bilo ugotovljeno, da je zeolit A nestrupen za vodno favno in ljudi in da njegova proizvodnja povzroči manj stranskih strupenih odpadkov.

---

⁸ Direktiva 98/34/ES, UL L 204, 21.7.1998, str. 37.

⁹ V okoljskih poročilih izraz „fosfor“ pomeni fosforne spojine nasploh.

¹⁰ „Fosfati in zamenljivi bilerji v detergentih“, na voljo na:
http://ec.europa.eu/environment/water/water-urbanwaste/info/docs_en.htm

Znanstveni odbor za strupenost, strupenost za ekosisteme in okolje (SCTEE) Komisije je marca 2003 predložil mnenje¹¹ o poročilu WRc, v katerem je navedel več pomanjkljivosti, ugotovil, da so ugotovitve poročila preslabo utemeljene, in menil, da bi popolnejši pregled dokumentov lahko omogočil odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti. Pomanjkljivosti zadevajo oceno vpliva STPP-ja na evtrofikacijo in pomanjkanje znanja o okoljskih tveganjih, povezanih z nadomestki STPP-ja, ne samo z zeolitom A, temveč tudi s sestavinami, kot so polikarboksilne kisline, ki se uporabljajo skupaj z njim.

Službe Komisije so upoštevale predlog SCTEE-ja in zbrale dodatne podatke, vključno z ocenami tveganja HERA o STPP-ju in zeolitu A, in od SCTEE-ja zahtevale, da pregleda zadeve, ki niso bile ustrezno obravnavane v poročilu WRc.

V svojem mnenju iz novembra 2003 je SCTEE sklenil:

- kadar ni ukrepov za zmanjšanje vsebnosti STPP-ja v detergentih je lahko prispevek tega vira fosforja k celotni vsebnosti fosforja v površinskih vodah zelo različen (znaša približno od 10 do 40 %) zaradi različnih človekovih dejavnosti in rabe zemljišč. Zato bi STPP v detergentih znatno povečal vsebnost fosforja v površinskih vodah in pomenil znatno tveganje za evtrofikacijo na nekaterih območjih razširjene EU;
- zdajšnje stanje v Evropi se je bistveno spremenilo v primerjavi z osemdesetimi leti, ker je več evropskih držav sprejelo ukrepe za zmanjšanje STPP-ja, tako da je vloga fosforja v detergentih manj pomembna in drugi viri bolj prispevajo k visokemu odstotku splošne vsebnosti fosforja;
- prispevek detergentov, ki vsebujejo fosfate, k evtrofikaciji se zelo razlikuje od države do države in tudi v različnih hidrografskih bazenih zaradi človekovega delovanja in uporabe zemljišč.

Na splošno je SCTEE opozoril, da ocena tveganja HERA o STPP-ju ni obravnavala problema evtrofikacije, in predlagal možno rešitev: „... kvantitativna ocena obsega evtrofikacije v vodah EU v povezavi z vsebnostjo fosforja v različnih virih in zlasti v povezavi s prispevkom STPP-ja, se lahko izvede na osnovi obstoječih poskusnih in zglednih informacij“ in zahteval je „oceno krajine z verjetnostnimi izidi za vsak krajinski scenarij“.

2.2. Zaključeni ukrepi od sprejetja Uredbe (ES) št. 648/2004

Izvedena je bila še dodatna študija v skladu z mnenjem SCTEE iz novembra 2003 za pridobitev količinske ocene o učinkih na evtrofikacijo zaradi preusmeritve z detergentov, ki vsebujejo fosfate, na brezfosfatne detergente. Študijo sta financirala Združenje industrijskih proizvajalcev fosfatov za uporabo v detergentih in CEEP (Centre Européen d'Etudes des Polyphosphates), izvedlo pa jo je svetovalno podjetje Green Planet Research v sodelovanju z raziskovalno organizacijo INIA (španski Državni zavod za kmetijske raziskave in raziskave na področju hrane ter tehnologijo).

Metodologijo za verjetnostno oceno tveganja je septembra 2005 razvila INIA, natančneje pa je bila določena po razpravah s skupino 17 strokovnjakov za evtrofikacijo na delavnici

---

¹¹ na voljo na: http://ec.europa.eu/health/ph_risk/committees/sct/sct_opinions_en.htm

novembra 2005 v Madridu. Končno poročilo z naslovom „Razvoj evropske kvantitativne ocene tveganja evtrofikacije zaradi polifosfatov v detergentih“¹² je bilo objavljeno oktobra 2006 in ugotovilo, da:

- se dodatna tveganja evtrofikacije zaradi fosfatov za uporabo v detergentih v različnih regijah EU zelo spreminjajo zaradi dejavnikov, kot so hidrološke značilnosti, gostota prebivalstva in kmetijska intenzivnost;
- se pri obeh vrstah analiziranih ekoloških regij, tj. (i) v atlantskih, severno- in srednjeevropskih plitvih jezerih ter (ii) sredozemskih vodnih telesih, tveganje evtrofikacije ni povečalo sorazmerno z višjimi koncentracijami fosforja;
- je na podlagi ocene učinka za Sredozemlje razlika med skupnim tveganjem evtrofikacije in tveganjem brez detergentov, ki vsebujejo fosfate, okoli 2 do 8 %, na podlagi ocene učinka na atlantske, severno- in srednjeevropske plitve vode pa okoli 0,4 do 2 %.

Za zapolnitev vrzeli v podatkih v zvezi z uporabo, lastnostmi in vplivom na okolje za reprezentativno vrsto površinsko neaktivnih organskih sestavin detergentov in oceno socialno-ekonomskega vpliva zaradi preusmeritve z detergentov, ki vsebujejo fosfate, na detergente, ki vsebujejo zeolit, je bila pri svetovalni družbi RPA (Risk & Policy Analysts Ltd) naročena še dodatna študija.

Študija je ugotovila, da se nekateri dodatni potrebni kobilderji za detergente, ki vsebujejo zeolit, prav tako uporabljajo v detergentih, ki vsebujejo STPP, čeprav v manjših koncentracijah. Zato preusmeritev na detergente, ki vsebujejo zeolit, ne bi nujno vnesla večjega števila kobilderjev v okolje, lahko pa bi se povečala njihova koncentracija.

Za polikarboksilate in fosfonate je bilo ugotovljeno, da sta to dve skupini kobilderjev, ki se v okolju težko biološko razgrajajo. Toksičnost in ekotoksičnost polikarboksilatov sta nizki in ne veljajo za škodljive. Nasprotno pa toksičnost za vodno okolje nekaterih fosfonatov, na primer 1-hidroksietan-1,1-difosfonska kislina (HEDP) in njene soli, vzbujata določeno mero zaskrbljenosti. Vendar ni bilo dovolj podatkov o nadzoru okolja za to snov, zato okoljskega tveganja ni bilo mogoče oceniti.

Cilj drugega dela študije je dopolnitev študije o evtrofikaciji INIA/CEEP z ocenitvijo skupnih stroškov in koristi prehoda s STTP na zeolite v detergentih, vključno z zdravstvenimi in okoljskimi tveganji, prihrankov pri stroških javnih organov za terciarne čistilne naprave ter zvišanja stroškov za proizvajalce pri reformulaciji detergentov.

*Poročilo*¹³ z naslovom „Površinsko neaktivne organske sestavine in detergenti, ki vsebujejo zeolit“, predloženo junija 2006, je priporočilo, da:

- je treba industrijo detergentov spodbujati pri razvijanju brezfosfatnih detergentov za pomivalne stroje;

---

¹² Na voljo na spletni strani: http://ec.europa.eu/enterprise/chemicals/legislation/detergents/index_en.htm.

¹³ Na voljo na spletni strani: http://ec.europa.eu/enterprise/chemicals/legislation/detergents/index_en.htm.

- je treba z industrijo detergentov doseči dogovor o podatkih (glede lastnosti in vplivov na zdravje in okolje), ki jih je bilo mogoče zbrati in objaviti za različne sestavine polimerov;
- se ne sme spodbujati uporabe brezfosfatnih detergentov, razen če se lahko za vse sestavine dokaže, da ne pomenijo tveganja za zdravje ljudi ali okolje.

Največja korist prehoda z brezfosfatnih detergentov bo zmanjšanje vsebnosti fosforja v okolju, kar lahko posledično omili težave glede evtrofikacije. Z vidika kakovosti bodo koristi še večje v državah, ki:

- veliko uporabljajo detergente s fosfati;
- imajo nizko stopnjo terciarnega čiščenja odpadnih voda in
- težave z evtrofikacijo.

Z uporabo ponderiranih faktorjev za te tri dejavnike je bil iz možnih koristi prehoda na brezfosfatne detergente za vsako državo izpeljan posamezni dejavnik – glej Preglednico 2 (Priloga). Ta precej preprosta analiza kaže, da se možne koristi prehoda na brezfosfatne detergente od države do države pomembno razlikujejo.

Stroški, povezani s preходом na detergente, ki vsebujejo zeolit, vključujejo:

- Prekinitev dobavne verige fosfatov. Občutno bi bilo prizadetih šest proizvajalcev STTP v EU.
- Formulatorji detergentov bi morali reformulirati/spremeniti blagovno znamko detergentov (bolj zapleteno in težje za manjše formulatorje) s povprečnimi stroški v višini 20 000 EUR na formulacijo.
- Možno povečanje tveganja za ljudi in/ali okolje. Stroški dodatnega preskušanja zaradi potrebe po izvedbi dodatne ocene tveganja.

Delovna skupina o detergentih je novembra 2006 razpravljala o obeh poročilih in ugotovila, da so v poročilu RPA koristne informacije o stroških in koristih prehoda na brezfosfatne detergente.

V zvezi s poročilom INIA je bilo zlasti ugotovljeno, da:

- so bili podatki, uporabljeni za modeliranje, precej omejeni in da so bili na voljo samo rezultati za dva generična geografska scenarija;
- je bilo modeliranje omejeno na porečja (in jezera), medtem ko je problem evtrofikacije v EU prisoten tudi v obalnem in morskem okolju, na primer v Baltskem, Severnem, Črnem in Jadranskem morju.
- Projekt MARE/HELCOM za območje Baltika, ki še poteka, in projekt UNDP-GEF o porečju Donave je prav tako treba upoštevati pred sprejetjem dokončnih sklepov v zvezi z učinki detergentov, ki vsebujejo fosfate, na evtrofikacijo v EU.

Regionalni projekt UNDP-GEF o porečju Donave, ki ga financira Urad Združenih narodov za projektne storitve, za pripravo priporočil v zvezi z zmanjšanjem fosforja v detergentih na področju porečja Donave je zagotovil podrobne podatke o koncentraciji fosfatov in evtrofikaciji v Donavi. Končno poročilo¹⁴ ugotavlja:

„Čeprav se priznava, da so drugi ukrepi, kot so izboljšano zbiranje in čiščenje komunalnih odpadnih voda ter „dobra kmetijska praksa“, nujni dopolnilni ukrepi, je študija jasno pokazala, da je še veliko možnosti za prispevanje k rešitvi problema evtrofikacije z nadomestitvijo detergentov, ki vsebujejo fosfate, z brezfosfatnimi detergenti, s čimer bi se zmanjšala skupna obremenitev s fosfati“.

Medtem ko se čaka na rezultate ocene Komisije glede potrebe po ukrepih na ravni EU, se s političnega vidika državam iz porečja Donave priporoča, da nadaljujejo urejanje z nacionalno zakonodajo in/ali nadaljnjimi prostovoljnimi sporazumi za nadomestitev detergentov, ki vsebujejo fosfate, z namenom varstva Donave in Črnega morja pred evtrofikacijo. To je bilo ponovno poudarjeno na nedavnem srečanju na visoki ravni vseh 16 držav z območja Donave in Črnega morja, enako pa je storila tudi Evropska komisija v Deklaraciji o varstvu voda¹⁵. Dokler ne bo usklajenega ukrepa Skupnosti, je tak pristop videti kot upravičen in sorazmeren.

2.3. Ukrepi, ki aprila 2007 še vedno trajajo

2.3.1. Nadaljnje ocene Znanstvenega odbora za zdravstvena in okoljska tveganja (SCHER)

Zadnji poročili RPA in INIA sta bili novembra 2006 predloženi Znanstvenemu odboru za zdravstvena in okoljska tveganja (SCHER) za izdajo mnenja.

SCHER je bil zaprosen, da oceni splošno znanstveno kakovost poročil ter predloži pripombe o njuni metodologiji in domnevah, ki so zadevale zlasti:

- kakovost konceptualnega vzorca;
- točnost in veljavnost ocen, rezultatov in sklepov;
- vprašanje, ali uporaba fosfatov v detergentih pomembno prispeva k evtrofikaciji na ravni EU.

V zvezi s poročilom RPA je bil SCHER zaprosen, da predloži mnenje:

- o tem, ali bi prehod na brezfosfatne detergente povečal zdravstvena in okoljska tveganja;
- o tveganjih, povezanih s kobilderji, vključno s polikarboksilati in fosfonati.

Ustanovljeni sta bili delovni skupini in pričakuje se, da bo mnenje predloženo po maju 2007.

---

¹⁴ Poročilo UNDP/GEF o reki Donavi je na voljo na: http://www.undp-drp.org/drp/activities_1-8_detergents.html

¹⁵ http://www.icpdr.org/icpdr-pages/water_protection_declaration.htm

2.3.2. Dejavnosti Komisije na podlagi okvirne direktive o vodah

Okvirna direktiva o vodah od država članic zahteva, da do leta 2015 dosežejo dobro ekološko in kemijsko stanje površinskih voda. Usmerjevalni dokument¹⁶ zagotavlja usklajeno metodologijo za ocenjevanje tveganja evtrofikacije v okviru politike EU. Vse države članice so proučile okoljske vplive človeških dejavnosti na stanje površinskih in podzemnih voda ter leta 2005 poročale Komisiji¹⁷. Poročila kažejo, da je evtrofikacija še vedno velik problem in da v mnogih porečjih onesnaževanje s fosforjem izhaja iz več različnih virov. Države članice morajo program ukrepov pripraviti do decembra 2009, da bi dosegle cilje okvirne direktive o vodah, ki lahko po potrebi vključuje zavezujoče in prostovoljne sporazume za omejitev fosfatov v detergentih. Takšni ukrepi morajo biti stroškovno učinkoviti in sorazmerni v skladu z okvirno direktivo o vodah.

Proces interkalibracije je v teku, da bi bilo razumevanje „dobrega ekološkega stanja“ v vseh državah članicah primerljivejše in bolj usklajeno z opredelitvami okvirne direktive o vodah in da bi se zato postopki ocene za določitev tveganja evtrofikacije uskladili. Prizadevanja za določitev meja „dobrega ekološkega stanja“, ki bi veljale za vse nacionalne klasifikacijske sisteme, se nadaljujejo.

Za interkalibracijo se bo uporabilo več tisoč podatkovnih nizov z najmanj 1 500 reprezentativnih merilnih mest (Odločba Komisije 2005/646/ES¹⁸) po Evropi.

Komisija trenutno pripravlja odločbo o objavi rezultatov interkalibracije, ki jo je v skladu s členom 21 Direktive 2000/60/ES treba sprejeti konec leta 2007.

2.3.3. Projekt MARE/HELCOM za območje Baltskega morja

Ta projekt ocenjuje različne možnosti (vključno z uporabo brezfosfatnih detergentov) za izboljšanje kakovosti voda na območju Baltskega morja. Scenarij, po katerem vse baltiške države uporabljajo brezfosfatne detergente ob ohranjanju enake ravni čiščenja odpadnih voda kot leta 2000, kaže na manjše izboljšanje kot scenarij, po katerem se uporaba detergentov, ki vsebujejo fosfate, ohrani, vendar se čiščenje odpadnih voda izboljša v skladu z Direktivo o čiščenju komunalnih odpadnih voda. Kombinacija boljšega čiščenja odpadnih voda ter uporabe brezfosfatnih detergentov bi zmanjšala vsebnost hranil in posledično izboljšala morsko okolje, in sicer bolj kot zgolj en sam takšen ukrep.

3. POVZETEK IN SKLEPNE UGOTOVITVE

Komisija je izvedla številne ukrepe, da razvije temeljno znanje, potrebno za oceno vpliva uporabe fosfatov v detergentih na evtrofikacijo, kakor to zahteva člen 16(1) Uredbe 648/2004.

Na podlagi rezultatov predhodne študije WRc iz leta 2002 o vplivu detergentov, ki vsebujejo fosfate, na evtrofikacijo ter mnenj znanstvenega odbora Komisije iz marca in novembra 2003

---

¹⁶ Na voljo na spletni strani:

http://forum.europa.eu.int/Public/irc/env/wfd/library?l=/framework_directive/thematic_documents/13_eutrophication

¹⁷ Poročila okvirne direktive o vodah so na voljo na:

http://forum.europa.eu.int/Public/irc/env/wfd/library?l=/framework_directive/implementation_documents_1&vm=detailed&sb=Title

¹⁸ Odločba Komisije 2005/646/ES, UL L 243, 17.9.2005, str. 1.

sta bili izvedeni dve dodatni študiji za zapolnitev vrzeli v podatkih, ugotovljenih v mnenjih odbora. Predstavniki držav članic in industrije so novembra 2006 na sestanku delovne skupine o detergentih razpravljali o rezultatih navedenih dveh dodatnih študij. Rezultati so bili nato predloženi tudi znanstvenemu odboru Komisije, da oblikuje mnenje, ki še ni pripravljeno.

Na podlagi predloženih poročil v skladu z okvirno direktivo o vodah evtrofikacija ostaja ena od najpomembnejših nevarnosti za sladke in morske vode. V zadnjih letih so bile dosežene bistvene izboljšave glede razumevanja. Kljub temu se aprila 2007 poznavanje evtrofikacije še vedno hitro razvija in kmalu se pričakujejo obsežni novi podatki o oceni kakovosti voda po vsej EU z interkalibracijo okvirne direktive o vodah.

Odločitev, ali so omejitve fosfatov v detergentih na ravni EU upravičene, bo sprejeta, ko bodo zagotovljeni zadostni dokazi in ko bodo ocenjene različne možnosti po posvetovanju z delovno skupino o detergentih. Zlasti bodo ukrepi postali upravičeni, ko bodo znani rezultati mnenja znanstvenega odbora Komisije o že dokončanih študijah. Komisija bo leta 2007 začela oceno učinka z namenom, da jo po možnosti konča leta 2008 glede na prihodnje mnenje znanstvenega odbora in obseg ugotovljenih odprtih vprašanj. . Komisija bo predložila zakonodajni predlog, takoj ko bo sprejeta odločitev o upravičenosti omejitev.

Do sprejema odločitve Komisija opozarja, da lahko države članice nadaljujejo z ukrepi za nadomestitev detergentov, ki vsebujejo fosfate, kadar je to upravičeno iz okoljskih razlogov (tj. na podlagi okvirne direktive o vodah). Države članice, ki želijo uvesti „tehnične predpise“ iz Direktive 98/34/ES morajo Komisijo uradno obvestiti ter utemeljiti, da so ti ukrepi v skladu z zahtevami Direktive.

PRILOGA

Preglednica 1: Delež brezfosfatnih detergentov za pranje perila v državah članicah EU-25		
<i>Država članica</i>	<i>Prebivalstvo (milijoni)</i>	<i>Delež brezfosfatnih detergentov v %</i>
Belgija	10,4	100
Češka	10,2	35
Danska	5,4	80
Nemčija	82,5	100
Estonija	1,3	20
Grčija	11,0	50
Francija	59,9	50
Irska	4,0	100
Italija	57,8	100
Ciper	0,7	20
Latvija	2,3	20
Litva	3,4	20
Luksemburg	0,4	100
Madžarska	10,1	30
Malta	0,4	20
Nizozemska	16,2	100
Avstrija	8,1	100
Poljska	38,2	15
Portugalska	10,4	30
Slovenija	2,0	95
Slovaška	5,4	20
Španija	42,2	40
Finska	5,2	90
Švedska	9,0	85
Združeno kraljestvo	59,5	55
EU-25	456,0	66

* Izraz „brezfosfatni“ označuje usklajenost z nacionalno zakonodajo, ki omejuje vsebnost fosfatov (ni nujno nič).

(Poročilo RPA 2006, <http://ec.europa.eu/enterprise/chemicals/legislation/detergents>)

Preglednica 2: Koristi prehoda na brezfosfatne detergente		
Ocena	Opis	Države članice
>10	<i>največ koristi</i>	Češka, Poljska, Španija, Latvija, Litva, Portugalska, Slovaška
5-10	<i>nekaj koristi</i>	Grčija, Ciper, Estonija, Združeno kraljestvo, Luksemburg, Madžarska, Belgija, Francija
1-5	<i>malo koristi</i>	Danska, Finska, Avstrija, Švedska, Irska, Slovenija, Italija, Nizozemska, Nemčija
0	<i>brez koristi</i>	Malta

Kazalec „ocena“ velja za določitev držav EU, ki bi imele največ koristi zaradi prehoda na brezfosfatne detergente in temelji na treh dejavnikih: (1) letna poraba detergentov s fosfati na prebivalca (2) delež prebivalstva, ki ima zagotovljeno čiščenje odpadnih voda (3) raven zaskrbljenosti zaradi eutrofikacije

(Poročilo RPA 2006, <http://ec.europa.eu/enterprise/chemicals/legislation/detergents>)